

הנוטה למות לעומת חשוך המרפא

תגובת בעל הנשמת אברהם

לכבוד העורך
אחדשוכ"ט,

הנני מודה לו מאד על ההודמנות לעיין במאמרו החשוב והמאלף של הרב יגאל שפרן שליט"א.

נדמה לי שבזמנינו אנו צריכים להבדיל באופן כללי בין שני סוגים של חולים: א. חולה במחלה מסוכנת שניתן לטפל בו, להאריך את חייו ואולי גם לרפאותו. ב. חולה הנמצא במצב מתקדם של מחלתו כשלרפואה המודרנית אין מה להציע פרט לטיפול תמיכתי נגד כאבים וכדומה.

וכך כתבתי בנשמת אברהם חיו"ד באותו דף רלט שממנו מצטט הרב שפרן שליט"א ושם כתבתי:¹

היום שלמעשה קשה מאד להסתיר מחולה סרטן את טיב מחלתו ובמיוחד שרובם מקבלים טיפול ע"י הקרנות וכימותרפיה וכו'. יותר מזה, ב"ה אחוז ההצלחה בטיפול בחולים אלה הולך וגדל וכו' ואם לא מגלים לחולה באופן ישיר את טיב מחלתו יחד עם כל התקוה שיש בטיפולו, הוא ודאי יחשוב על מצבו על הצד הגרוע ביותר ואדרבא האידיעה, ויותר גרוע, הידיעה הלא נכונה והמוטעת, תביא אותו ליאוש ולשברון הלב וכו'. ונ"ל שבכל מקרה כזה צריך הרופא קודם כל לגלות את מצבו האמיתי של החולה לבני המשפחה הקרובים ביותר של החולה, ואחרי כן, עמם ובידיעתם, גם לגלות לחולה את מחלתו ואת טיב הטיפולים המומלצים עבורו. וכל זה באוירה מלאה תקוה ועידוד שכל אלו, הרופא והטיפולים, יהיו שליחים של הבורא עולם שישלח רפואתו מן השמים בזכות תפלותיו של החולה ומשפחתו אליו, הרופא כל בשר. אך אם האבחנה נעשתה מאוחר כשהמחלה היא בשלב מתקדם ואין מקום לטיפול במחלה עצמה ורק ינתן טיפול תמיכתי להפחית ככל האפשר מסבלו של החולה, אז נ"ל שודאי אין מקום, ברוב רובם של המקרים, לגלות לחולה את מצבו או את טיב מחלתו, אך כמובן צריכים להודיע לבני משפחתו הקרובים אליו, ע"ש.

וכן ע"ש בהמשך מה שכתבתי לגבי קביעת אורך חייו של החולה ע"י הרופא. ומה שכתב הש"ך לגבי חולה ש"נטה למות" והדין וידוי, נ"ל שמדובר על סוג שלישי של חולה שכבר הגיע למצב של "נטה למות", דהיינו שקיצו קרב עד כדי

1. הובא לעיל עמ' 13.

כך "שיש לחוש שימות פתאום בלא וידוי" (ועיין ביו"ד סי' שלט סע' ד). וכ"כ הש"ך בסוף דבריו: ומ"מ נראה דדוקא בנטה למות אומרים לו התודה דאל"כ חושב שמסוכן הוא וישכר לכו, אי נמי בלא נטה למות אין אומרים לו כך שהרי עדיין יש לו שהות שיוכל להתודות, אבל בנטה למות יש לחוש שימות פתאום בלא וידוי, עכ"ל הש"ך. לפי זה יוצא דלדעת הש"ך חולה שלא נטה למות אין אומרים לו, ו"נטה למות", נ"ל, שאין כוונת הש"ך לאפוקי מכל חולה אפילו שמחלתו קלה (כפי שכתב הרב שפרן שליט"א), אלא לאפוקי חולה מהסוג השני שתיארתי לעיל, שאין לחוש עליו שימות פתאום או בקרוב מאד על אף שמחלתו מסוכנת. אמנם דומני שבאופן מעשי גם אצל חולה הנוטה למות לא נהוג לומר לו התודה וצ"ע. אגב אעיר, שלמעשה בעיה זו היא הרבה יותר מקיפה ומסובכת מעל ומעבר חולה הסרטן, כי למעשה איני רואה כל הברל בין חולה סרטן וחולה עם מחלה קשה אחרת המקטינה באופן משמעותי את תוחלת החיים שלו (לפעמים יותר מסרטן), כדוגמה מחלות לב או ריאות מסויימות וכו'. כאן אמנם אין אותה תודעה ופחד בציבור, וכן הטיפול איננו כזה שעלול להפחיד את החולה. נראה לי שבחולים אלה אין טעם לגלות להם את כל המחשבות והידע של הרופא, כי הדבר לא יביא כל תועלת לחולה אלא עלול לגרום לו יאוש.

כמדומני שאכן כך נהוג שלא לגלות לחולה כזה את מצבו האמיתי, וצ"ע.

והנני חותם בכרכת התורה,
א. ס. אברהם

(מקור: אסיא מב-מג (יא, ב-ג), ניסן תשמ"ז, עמ' 24-25)

☆☆☆

מינוי על "אסיא"

הינו שי נאה לידיד, לרופא ולאישי ההלכה.